

Manifestările culturale complexe ungare

Trio instrumental

Anticipând „Manifestările culturale complexe ungare”, prilejuite de sărbătorirea a. 40 de ani de la eliberarea de sub jugul fascist a țării vecine și prietene, la București, în Sala de artă brincovenească a Muzeului R.S.R., s-a desfășurat la 4 aprilie un concert de muzică de cameră susținut de către trei instrumentiști unguri. Semn al deschiderii umaniste și internaționaliste pe care o cunoaște politica Ungariei socialiste, programul a cuprins pagini din muzica clasică universală, semnate de Beethoven, Brahms și Franck. A fost, deci, o ocazie de a aprecia arta interpretativă a muzicienilor unguri, aplicată pe partituri, dacă nu toate foarte bine cunoscute, (căci alături de celebra *Sonată* în la major pentru vioară și pian de César Franck figurau pe afiș două lucrări mai rar cîntate: *Sonata în fa major pentru corn și pian* de Beethoven și *Trio-ul în mi bemol major pentru vioară, corn și pian* de Brahms, în tot cazul de natură să nu absoarbă, prin ineditul lor întreaga atenție a auditoriului.

Astfel, au putut fi lesne remarcate calitățile cornistului Tarjáni Dezső, posesor al unei veritabile științe de adaptare a sonorității instrumentului nu numai la cerințele partiturii, la specificul stilului, ci și la acelea ale sălii, ale ambianței în care se desfășoară actul interpretativ. Rotunjimea, căldura și strălucirea sunetului său rezultă nu numai dintr-o stăpînire suverană a tehnicii atît de dificile a cornului, dar și dintr-o trăire sinceră, autentică a muzicii. Păstrînd echilibrul și limpezimea propriei lui Beethoven, interpretul a colorat muzica aceasta printr-un pronunțat rafinament dinamic, fără a altera însă puritatea severă a frazării în stil.

Temperamentul de natură lirică al violonistei Gyarmathy Vera a slujit cu devotament eleganța tipic franceză a muzicii lui Franck; estompînd însă prea mult conflictele dramatice ale partiturii și exacerbîndu-i în schimb sentimentalismul, artista a oferit o versiune perfectă în linia tradiției interpretative, dar lipsită de fiorul actualității.

În sfîrșit, personalitatea artistică cea mai proeminentă a grupului de interpreți unguri s-a dovedit a fi pianista Katona Agnes — și nu doar pentru că, toți cei trei compozitori abordați fiind ei înșiși pianiști, toate partiturile acordau pianului un loc privilegiat sub raportul importanței discursului (chiar și atunci cînd, aparent, acesta secondează doar, cu supunere, inițiativele celorlalți două instrumente, în realitate el este cel care, din umbră, conduce demersul muzical!), ci deoarece un tușeu extrem de expresiv și o mobilitate deosebită o recomandă drept parteneră ideală pentru muzica de cameră, iar capacitatea sa de intensă trăire emoțională și de comunicare cu publicul se reflectă benefic asupra ansamblului. Așa s-a întîmplat mai cu seamă în *Trio-ul* de Brahms — încheiere și punct culminant al întregului program.

Orchestra de cameră a Filarmonicii din Pecs

Orașul Pecs — unul din centrele culturale importante ale Ungariei de astăzi — este cunoscut iubitorilor de artă din țara noastră mai cu seamă prin trupa

sa de balet, promoatoare a unor creații coregrafice contemporane, cu care a încîntat și publicul bucu-reștean, cu prilejul unui turneu întreprins în România acum cîțiva ani. În primăvara aceasta, a fost rîndul Filarmonicii din Pecs să-și trimită la București ambasadorii: o orchestră de cameră și un cvintet de suflători. Programul din 16 aprilie, altermînd cele două formații, a reunit două piese mai puțin semnificative pentru forța componistică ungare contemporană — *Divertismentul nr. 1, opus 20* de Léo Weiner (o succesiune de cinci dansuri populare cu caracter diferit, foarte bine orchestrate, dar nevădînd expresia unei atitudini proprii, personale, față de folclorul muzical) și *Cvintetul de suflători* de Emil Petrovics (o altă pagină excelent scrisă, dar mergînd prea îndeaproape și pierzîndu-și astfel personalitatea pe urmele gigantice ale lui Stravinski) — apoi două celebre creații ale lui Béla Bartók — *Dansurile populare românești* (transcrise cu măiestrie pentru cvintet de suflători) și *Divertismentul pentru orchestră de coarde*, precum și (în semn de polițete pentru publicul-gazdă, dar — probabil — și dintr-o cunoaștere și apreciere reală a acestei partituri) cele *Trei piese pentru orchestră de coarde* ale lui Constantin Silvestri.

Pe textele muzicale alese, Orchestra de cameră a Filarmonicii din Pecs și-ar fi putut fără îndoială pune mai bine în valoare calitățile (sonoritatea plină, bogată; rafinamentul dinamic; strălucirea virtuoză în pasajele de mare dificultate tehnică de ansamblu) dacă participarea dirijorului său, Breitner Tamás, la actul interpretativ ar fi fost mai încărcată de trăire, de nerv, de emoție. Toate aceste elemente nu au lipsit în schimb cvintetului de suflători „Mecsek”, un ansamblu excelent, format din instrumentiști de prima mînă (Szkladanyi Péter-flaut, Deák Arpad-oboă, Paláncz Tamás-clarinet, Tolnai Gábor-corn, Várnagy Attila-fagot), comunicînd prin muzică între ei și cu auditoriul, la cel mai înalt grad al temperaturii artistice.

Luminița VARIOLOMEI

Concert de muzică contemporană

În cadrul manifestărilor culturale complexe ungare a avut loc miercuri 17 aprilie la Muzeul de Artă al R.S.R. un concert cameral care a cuprins în exclusivitate lucrări de compozitori unguri contemporani: *Muzică de cameră pentru vioară, violoncel și pian* de Jozsef Soproni — o lucrare expresivă în care se remarcă construcția și buna tratare a celor trei instrumente —, *Ciacona* pentru violoncel de Istvan Sárközy — o muzică obsedant lărgită în volute sonore de inspirație eclectică, uneori de o nedorită prolixitate — și trei piese pentru pian: *Distances* — de Tibor Sárjai (lucrarea de cel mai mare interes a programului), *Variațiuni pentru pian* de Attila Bozay și *Chance* de Zsolt Durkó, care abundă în „ostinați” și „staccati” de — cam prea directă — filiație bartókiană; în rest, destul de puțin... Interpreții serii au asigurat muzicii calitatea necesară: trio-ul compus din Anda Petrovics — vioară, Isóf Calef — violoncel și Nicolae Licareț — pian, violoncelista Ioana Ostafi și, mai ales, pianistul Remus Manoleanu. Mă întreb totuși unde au fost marile lucrări ale noii școli componistice ungare, demne de atenția cuvenită contextului în care s-a desfășurat această după amiază muzicală?

Nicolae BRINDUȘ